

JURNAL

PENTRU PESHÎNDIREA ŞTIINŢELOR ÎN NATURALĂ ŞI EXACTE, ÎN TOATE CLASELE

Pedişeală

BCU Cluj / Central de University Library Cluj
PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

N° 37.

(Anul al patrulea)

Bucureşti

8 Octombrie, 1859.

Compendea: Asbestul în arta deszătrei popălor antici. — Găano. — Beacădele şi Beacădele. — Traisăle animalelor. —
 Comsniacăni ştiintifice mici.

Asbestul în arta deszătrei popălor antici.

Varon zice că pămăle d'Asbestos provine de limba eleană care va să zică snă lăkră care nă arde, fiind că într'adevăr acesă materie nă arde în focă. O idee exactă despre calităţile şi zăacişăle asbestăşă, ne dă pasăcişăle zăşălor în operile lui Sotakosă care a skrış o carte despre minerele şi pe care Plinius în onăşă săş de Istoria Naturală, lăş pomenişte ca zăşăle dăin chei măi vestici mineralogişti ai popălor antici. Apolonias Dyscolos (saş nosomorită, a trăiş în anul 160 dăpă Xp.) în onăşă săş: Historia Comentitiae (Cap 36); pomenişte şi eăş acesăle căvinte ale lui Sotakosă, care sîntă chele zăşătoare. «Asbestă saş peatpa de Karis are aparinca ca de lăpă colorată; care sîntă de-

săle şi lăkrate ca nănza măi măi că seamă fakă ştegrăpi d'această nănză. D'această nănză fakă şi fitile de lăminare care nă ardă nici odată (fiindă că asbestăşă nă arde nici odată în focă). Kăndă acesăle ştegrăpe (peshkipe) s'ăş mănjită, atăncă nă le şnală în apă, chă le năşă în focă; mărdarăş se face atăncă nevzătă în focă şi nănza ese afară cărată. Această peatpă se află lăngă Caryslos (zăş oraşă lăngă măntele Oela) d'acolo are şi eăş pămăle săş; se află şi în căţcişăle mări lăngă Kypros de deszăşăle petri- loră în ştingă oraşăle Elmăis. Strabien, con- firmă acesăle zăşăpi. Plutarchu vorbemişte ase- menea de peshkipe, basmăle, şite şi tistimela lăkrate de peatpa de Karysta (Asbest); înăşă zăce

кѣ вѣ тимпѣлѣ лѣи нѣ сѣ маї гѣсекѣ асемenea петре ши есисти нѣмаї вѣ нѣште вине сѣвѣдѣи вѣ-
тре петре. Дарѣ Харкинс а арѣтатѣ кѣ пеатра
че се гѣсеуѣ вѣ мѣнтеле Оела лѣнгѣ Карыстос
каре се нѣмеуѣ акѣмѣ мѣнтеле лѣи Сфинѣс Лѣи;
кѣ ачеастѣ пеатрѣ зѣчѣмѣ, ера пеатра нѣмитѣ
Cipolina ла архелеоѣи романи. Маї кѣтре нордѣ
не ачѣеаши инсѣлѣ, а вѣзѣтѣ Dr Siebthorp «петре
де Serpentinѣ вѣграте вѣ мартморѣ ши вѣтре а-
чѣсте стѣнѣи де Serpentinѣ се афлѣ вине де Asbestѣ.»

Gausanias зѣче кѣ фитѣлѣ, каре се афла вѣ
лампа д'арѣ каре арде зѣа ши ноантеа вѣ тем-
плѣлѣ де ла Pallas Minerveї вѣ Атина ера де „кѣнина
карпастикѣ“ д'ачеастѣ кѣнепѣ каре нѣ арде ши нѣ
се стрѣкѣ вѣ фокѣ.“ Ачеастѣ кѣнепѣ карпастикѣ
ера асѣстѣ кѣшѣратѣ лѣнгѣ *Karnazos*, адекѣ знѣ
ораши вѣ партеа нордикѣ де Кѣпѣрос каре се
нѣмеуѣ ши акѣмѣ *Carpas*. *Dioscorides* раконтѣ
асемenea лѣкрѣрѣи де пеатра Amianth ши зѣче кѣ
се афлѣ не инсѣла Чѣперѣ. *Majolus* раконтѣ кѣ
вѣ анѣлѣ 1566, а вѣзѣтѣ вѣ Венеѣи ѣе знѣ а-
нѣме *Podocattarus* каре се нѣмеа „Кавалѣрѣлѣ
де Чѣперѣ“ каре поседѣ пѣнзѣ фѣкѣтѣ де кѣнепѣ
де Чѣперѣ каре аѣеа кѣвалѣтеа кѣ нѣ арде вѣ
фокѣ; дѣн контра кѣндѣ е мѣнѣитѣ о арѣнкѣ вѣ
фокѣ ши о скоате кѣратѣ аѣѣ. Дарѣ *Sonini* зѣче
кѣ асѣстѣ есисти ши акѣмѣ ка аѣѣ датѣ вѣ мѣнѣи
Ака ла канѣ. *Chromachiti* не инсѣла Чѣперѣ.

Афарѣ де фачѣреа пѣнзѣлорѣ де Asbest пѣн-
трѣ шерѣете де фарѣспѣ (Marrae) каре сѣнтѣ
декрѣсе вѣ оѣспѣе лѣи *Strabon*. *Sotacos*, *Dios-*
corides ши *Plutarchos*, с'а фѣкѣтѣ д'асѣет (дѣне
кѣмѣ асѣгѣрѣ Плонѣи) ши нѣште кѣмѣши де моарте
пѣнтрѣ реѣе, кѣ скоѣѣ кѣ, кѣндѣ дѣне моарте
арѣеаѣ корпѣлѣ мортѣлѣи (пѣрѣкѣмѣ ера атѣнѣи
обѣѣеїѣ д'а арде ши нѣ д'а вѣнѣропа не мортѣи
ка акѣмѣ) ка чѣнѣша пѣрѣѣоастѣ а ачѣстѣи мортѣ
сѣ нѣ се амѣстѣе кѣ чѣнѣша пѣрофанѣ а лѣем-
нѣлѣи вѣнѣрѣнѣдатѣ пѣнтрѣ арѣереа мортѣлѣи.
Кѣчи чѣнѣшеле каѣаѣѣрѣлѣи аѣ рѣмѣаѣ сѣпарате
ши пеатѣнсе де фокѣ, вѣнѣдикѣтѣ пѣн пѣнза д'ас-
ѣет каре лѣ вѣнѣлѣи ши каре н'а лѣзѣтѣ фокѣлѣ
сѣ вѣтре аколѣ. Ачѣстѣ раѣортѣ а лѣи *Plinius* с'а
конѣрѣмѣтѣ пѣн гѣсѣреа де вѣкѣдѣи д'асѣестѣ вѣ
знеле мортѣнѣте антѣе вѣ Италия. Аша с. е с'а
гѣсѣтѣ асѣестѣ вѣнтр'ѣнѣ мортѣнѣтѣ лѣнгѣ *Puzzuolo*
(Сѣдѣлѣ Италия) вѣ анѣлѣ 1633. О аѣѣ вѣкѣтѣ
д'Asbestѣ с'а гѣсѣтѣ вѣ анѣлѣ 1702, ла о де-

пѣрѣларѣ д'о мѣгѣле анѣлеазѣ лѣнгѣ *Porto-Major*
вѣ *Roma*, десѣре каре вѣрѣеуѣте маї не ларѣѣ
о скѣрѣсоаре датѣтѣ де Рома ши анѣксѣтѣ ла иѣ-
пѣрѣрѣлѣлѣ (воѣаѣиѣлѣ) италиѣи аѣ лѣи *Montfaucon*.
Ачеастѣ вѣкѣтѣ де Asbest аѣеа о лѣнѣѣме де
6 1/2 пѣѣѣоаре ши о лѣрѣѣме де 5 ши с'а гѣсѣтѣ
вѣнтр'ѣнѣ *Sarcophag* (кѣмѣѣѣгѣ) де мартморѣ вѣ-
нѣропѣтѣ вѣнтр'о вѣе. Елѣ а конѣрѣнсѣ знѣ кѣранѣѣ
(хѣрѣкѣ) ши аѣѣ рѣмѣшиѣтѣ де осемѣнѣте оамѣ-
нѣшѣи арѣе вѣ фокѣ. Археолоѣи аѣ кѣлѣкѣлатѣ
кѣ ачѣстѣ мортѣ, а тѣрѣтѣ вѣ тимпѣлѣ лѣи *Con-*
stantin I. Ачеастѣ антѣкѣе (рѣмѣшиѣтѣ) пѣмар-
каѣлѣ каре се афлѣ ши акѣмѣ вѣ Биѣлѣотека Ва-
тикануѣи а Паѣѣи де ла Рома, есте дескрѣсѣѣ
де кѣтре I. E. *Smith* вѣ рѣмѣѣоареле кѣвѣнѣте:
Пѣнза ачѣеаѣта арѣ о ѣесѣтѣрѣ гѣоастѣ вѣнѣтѣ есте
моале ши мѣлѣѣоастѣ ка мѣтѣсеа. Конѣкѣторѣлѣ
каре не а арѣтатѣ ачѣеастѣ антѣкѣе, а анѣрѣнсѣ знѣ
фокѣ ла знѣ кѣнѣтѣиѣ аѣ ачѣестѣи пѣнзе каре а
арѣсѣ к'о мѣре вѣѣеалѣ, вѣнѣтѣ н'а стрѣкатѣ пѣмѣкѣѣ
дѣн ачѣеастѣ пѣнзѣ. Дарѣ ши вѣ Музеѣлѣ Борѣонѣѣи
де ла Неарѣоли сѣ пѣстрѣеазѣ о мѣре вѣкѣтѣ де
асѣестѣ гѣсѣтѣ лѣнгѣ *Vastii* вѣ Аѣрѣѣѣи, адекѣ лѣнгѣ
Histonium антѣѣелорѣ.

Гѣографѣлѣ *Hierokles* раконтѣ дѣне аѣторѣлѣ
Stephanos Byzantinos чѣле рѣмѣѣоаре пѣнтрѣ
асѣестѣ: „Бѣрамѣиї вѣнѣрѣвѣнѣѣезѣ о вѣкѣтѣ де
„пѣнзѣ фѣкѣтѣ д'ѣнѣ фѣлѣ де кѣнепѣ каре сѣ кѣ-
„шѣтѣ дѣн пѣтре. Д'ачѣеастѣ кѣнепѣ се фаче нѣште
„пѣнзѣ каре нѣ арде вѣ фокѣ, пѣчи нѣ се кѣрѣѣѣѣ
„вѣн апѣ ши дакѣ с'аѣ мѣнѣитѣ ши с'аѣ пѣтѣтѣ,
„ле арѣнкѣ вѣ фокѣ дѣн каре лѣ скоате кѣратѣ
„ши аѣѣ.“

Рѣмѣѣоареле атѣстѣтѣрѣи конѣрѣмѣтѣ фѣнтѣлѣ ра-
пѣртѣтѣ де кѣтре *Hierokles* ши *Plinius* десѣре
асѣестѣ адѣсѣ дѣн Инѣѣа. *Marco Paulo* раконтѣ
кѣ вѣ Chen-chen, вѣ пѣрѣвѣнѣѣѣеа Канѣлѣи чѣлѣи
мѣре, се афлѣ знѣ мѣнѣте ѣнде се гѣсеуѣте о сѣѣ-
станѣтѣ де каре се фаче пѣнза каре нѣ арде вѣ
фокѣ. Модѣлѣ рѣмѣѣтѣрѣ дѣне каре сѣ пѣрѣпарѣ
ачѣеастѣ пѣнзѣ, лѣ амѣ вѣнѣѣатѣ д'ѣнѣ ка мѣрѣадѣ
де воѣаѣиѣи знѣ *Turkoman* анѣме *Corifar*, дѣрѣкѣ-
торѣлѣ аѣ мѣнѣелорѣ ачѣестѣи мѣнѣте.

„Сѣѣстанѣѣа пѣтѣроастѣ, зѣче елѣ, каре се
„скоате дѣн мѣнѣѣи, конѣсѣстѣ вѣнѣ фѣрѣ каре сѣамѣнѣѣ
„кѣ лѣна. Маї вѣнѣлѣи, о еспѣне кѣлѣдѣрѣѣи соаре-
„лѣи ши о ѣсѣкѣ; не рѣмѣѣ о фѣрѣмѣтѣ вѣнѣ пѣлѣѣе
„де мѣталѣ; не рѣмѣѣ о сѣнѣлѣ пѣнѣ кѣндѣ с'а

„къръдатъ де въкъдї де пѣмїнтѣ каре ераѣ ли-
 „пите де дїнса. Дѣне ачеаста, факѣ сїрї шї о
 „деастъ ла пїнзъ. Дарѣ ачеастъ пїнзъ нѣ е алѣзъ;
 „ка с'о албеаскъ, о пѣнѣ вн фокѣ шї о ласъ а-
 „аколо ка о оръ, дѣне каре о скотѣ алѣзъ ка
 „зъпада. Вн ачестѣ кїндѣ о къръдъ шї маї пе
 „зрмъ кїндѣ с'а мїнжїтѣ саѣ пѣтатѣ. Нїчї одатъ
 „п'о спѣлъ вн апъ, чї вн фокѣ.“

Bugnon раконтъ къ *Amiantъ*лѣ саѣ *Asbestъ*
 съ гѣвеште пе Чївере шї пе хотарѣлѣ *Арабіє*;
 д'ачеастъ пїнзъ, адаоръ елѣ, съ фаче чїоранї шї
 їзмене пе каре *Арабіє* о їмѣракѣ пе пелеа
 гоалъ шї несте дїнселе портѣ алте вестмїнте
 д'але лорѣ; астѣ-селѣ, ачешї оаменї кълѣторїндѣ
 їнтр'о кїамъ ѣнде домнеште о кълѣзрѣ деосе-
 вїтѣ де маре, съ пѣзескъ д'а нѣ сѣферї мѣлѣ
 де кълѣзрѣ. *Damasus* раконтъ къ їмпѣратѣлѣ
Constantin а ордонатѣ ка съ се пѣіе нѣмаї фї-
 тїлѣрї д'асбестї ла лампа дїн капела (бїсерїка)
 са де ла *Roma*. Фїрї тарї де асбестї аѣ про-
 прїетате ка съ моаїе кїндѣ ле пѣнѣ вн знтѣ-де-
 лемнѣ, де ачеа даѣ фїтїлѣрї фоарте вѣне пен-
 трѣ лампъ, каре їнсъ нѣ се арде нїчї одатъ.

Прїнтр'ѣнѣ алѣ їзворѣ афлѣмѣ къ фїрїле д'ас-
 бестї сїнѣре нѣ сїнтѣ вѣне де десѣтѣ; аша дарѣ
 врїндѣ а фаче о пїнзъ д'асбестї, пѣнѣ фїре вн
 знтѣ-де-лемнѣ ка съ се моаїе, пе зрмъ о деастъ
 ла пїнзъ їмпрезнъ къ кїнїпъ; кїндѣ пїнза е гата,
 о пѣнѣ вн фокѣ; атнчї знтѣлѣ-де-лемнѣ шї кї-
 нїпа се арде шї пїнза д'асбестї рѣмїне кѣратъ.

Дарѣ їгноранца оаменїлорѣ вн секзлео
 медїане вн тоате лѣкрѣрїле че прївескъ ла шїтї-
 їнѣле натѣралѣ, а фїкстѣ къ знїї оаменї аѣ а-
 вѣзатѣ де крѣдѣлїтатеа алтора кѣарѣ шї къ ас-
 бестї.

Аша се чїтеште вн «*Chronicon Casinense*»
 алѣ лѣї *Leo Ostiensis* къ вн тїмѣлѣ лѣї, знїї мо-
 нахї католїчї вїндѣ дїн *Ierusalimъ*, аѣ адсѣш о
 вѣкатѣ де пїнзъ зїкїндѣ къ астѣ пїнзъ, есте сїнтѣ
 шї къ фаче мїнжнї, шї снре а їнкредїнѣа понѣлѣ
 къ ачеастъ пїнзъ тѣсте мїнжнатїкѣ, а апїнсѣ вн
 пїацъ знѣ фокѣ маре шї а пѣсѣ пїнза вн фокѣ;
 атнчї тоатѣ лѣмеа ера їнкременїтѣ вѣзїндѣ къ
 пїнза нѣ се арде вн фокѣ шї аѣ крѣзѣтѣ къ пїнза
 е їнтр'адевѣрѣ фѣкѣтоаре де мїнжнї. Атнчї а
 пѣс'о їнтр'о кѣліе фоарте прѣчїоасъ, лѣкратѣ къ
 азрѣ, арпїнтѣ шї фелѣрїмї де петре прѣчїоасе,
 вн локлѣ чѣлѣ маї сакрѣ; аѣ пѣсѣ кѣтіа вн ав-
 бата нѣмїтѣ „*Montele Cassino*“ вн *Italia*еа шї вн
 тотѣ анѣ їнтр'о зї хотѣрїтѣ о скоате къ солемнї-
 тате шї тоїї монахї д'аколо о сѣрѣтѣ знѣ дѣне
 алѣ.

Де ачестеа нѣ тѣвѣе съ не мїрѣмѣ; къчї
 їсторїеа знїверсалъ пе араѣ ка о рѣгѣлъ генѣ-
 ралъ къ: къ кїтѣ знѣ секолѣ есте маї богатѣ вн
 шїтїнѣдъ, къ атїтѣ е маї сѣракѣ вн мїнжнї шї
 vice-versa.

Вн тїмѣрїле ноастре, асбестъ нѣ маї серѣв
 пентрѣ къмашъ де моарте а рѣчїлорѣ, нїчї нѣ-
 маї фаче мїнжнї, чї серѣв нѣмаї дрѣнтѣ кѣрїозї-
 тате натѣралъ вн мѣзѣрї де *Istoriea Natѣралъ*.
 Аша с. е. се пѣстѣеазъ вн мѣзѣлѣ де *Paris*
 фелѣрїмї де пїнзе д'асбестї; дарѣ вн чѣлѣ де
Berlinъ се араѣ о перекѣ де тѣнжшї лѣкратѣ
 д'асбестї. Асѣменеа тѣнжшї арѣ фї вѣне пен-
 знїї тїнерїї „галандї“ каре зїкѣ, къ „ардѣ де
 аморѣ“; чѣлѣ пѣдїнѣ, тѣнжшїеле лорѣ де *glassé*
 нѣ с'арѣ фї прѣпѣдїтѣ де „фокѣ арѣторѣ“ алѣ
 їнїмелорѣ лорѣ.

Agricultura.

Gaano.

Вн тїмѣрїле ноастре, а фїкстѣ о десконе-
 рїре арїколѣ знѣ маре сгомотѣ вн лѣме. Тоатѣ
 лѣмеа шїте акѣмѣ вн тоатѣ *Европа* (афаръ поате
 де ної) къ арїкѣлѣсѣра нѣ поате съ есїсте фѣрѣ
 їнгрѣшареа кїмѣлѣ; къчї къ тїмѣлѣ, пѣтереа
 родїтоаре а пѣмїнтѣлѣ съ сѣлѣеште, пе зрмъ се
 перде де тотѣ даѣтъ нѣ дѣтѣ пѣмїнтѣлѣ форде
 нѣої ка съ редовїндеаскъ пѣтереа пердѣтѣ. Вн-

токмаї кїндѣ знѣ калѣ каре а лѣкратѣ мѣлѣ, дакъ
 нѣї дѣтѣ рѣнаосѣ шї мїнкаре, нѣмаї е вн старе
 а лѣкра; аша шї пѣмїнтѣлѣ; дар лѣкрареа пѣмїн-
 тѣлѣ есте родїеа плантелорѣ шї мїнкареа пѣ-
 мїнтѣлѣ есте їнгрѣшареа лѣї. Аша дарѣ зна дїн
 кѣслїзнїле чѣле маї їмпортанте вн арїкѣлѣсѣрѣ
 ера, д'а гѣзї матерїї вѣне де їнгрѣшатѣлѣ кїм-
 пѣлѣ. Вн тїмѣрїле тѣексте аѣ їнгрѣшатѣ къ ва-

liga; dară mi asta avea felărimă de nekonveni-
ențe; prin zmare, deskoperirea materiei nămite
Gūano ka materia cea mai eschelenț pentru
îngrășământă kîmpărilor; ačeastă deskoperire,
zicemă, însemnează o epocă nouă în agrîkultură.

Dară ce este Gūano? De unde vine?

La ačeste întrebări va răspunde artikolulă
prezentă.

Gūano nu este altă nimikă de kîtă baliga
de paseri de mare, împrăzită mi făcete pâl-
bere (păiș) în kîtă seamănă cu ză pămîntă
oakemă pâlberizată mi ačeastă materie prechi-
oasă pentru agrîkultură, se găsește pe zbele din
insulele kare înkorporează partea meridională
a Americii.

Orișina Gūanei este foarte kărioasă. Pe
mare se află paseri în nămră înzeșită mi mai
măltă de kîtă pe zskată. Ačeste paseri zboră
mi strebată spațiri imense neste omlinda ocea-
năli. Kîndă voră să zăie oșă, kăstă dăne o
insulă deșcartă mi acolo denăză oșăle loră,
acolo kloceskă mi zăii loră. Dară se denăză
mai măte oșă de kîtă să kloceskă poii astă-felă
în kîtă ačeste insule sîntă akoperite cu strate
de milioane de oșă de paseri mi cu baliga loră;
apoii ploaia mi kăldura zăkrează așupra ače-
loră materii organice (baligă mi oșă) mi le îm-
prăzescă făkîndă-le o pâlbere oakemă-neagră
mi ačeastă pâlbere este Gūano.

De kînd s'a deskoperită Gūano, zăte de ko-
răzii zămă pe fie-kare ană de la Europa la
America ka să transpore Gūano kare a de-
venită ză artikulă foarte însemnată de eșpor-
tațione mi navigațione.

Spre a da lektoriloră noușrii o idee mai
kompletă despre ačeste insule, tradăchemă aici
ză artikulă păblată împrăză zărnăle angleză
kare tratează ačestă săbiectă, ačestă artikolă e
skrișă de kătre ză voiațioră.

„Treii stîni (netre) fără ză firă de iără,
a kăria săpafă oakemă este kăpată din
kăza razeloră arzătoare a soarelă kare nu
se askunde acolo niči odată să perdeoa zăii
zboră; ačeste trei stîni pe kare n'a kăzătă ploaie
akemă mi de ani; ačeste trei stîni, zicemă, for-
mează akemă bogăția penălichei de Peru (în să-
dă America) ačeste netre să insule se nămesk
Inssle-Chincha. Ele sîntă toli d'ăna înkorporeate
de korăzii kare înkărkă grășimea kare akopere
ačestă pămîntă (ădekă Gūano) mi o transportă
la mi de kîmpări mi de pămîntări zskate mi
zăbite de agrîkultură. Afără d'ăčeastă insulă
se află Gūano mi pe insulele Lobos, iară pro-
prietatea ačestei penăliche. Dară Gūano din
insulele Chincha este măltă mai preferabilă.

(Va zma)

Бекацелe ми Бекацинеle.

Бекацелe ми Бекацинеle, ačeste paseri kare
жок зп рол foarte mare în viața amatorilor de
vînată, aparține la ordinulă paseriloră ce se nă-
meskă ordinulă nișioranți (*Echassiers*) fiindă cu
în venere ačeste paseri se dîntă în locări no-
moloase mi aș pūimit din natări nișioare zăni
să împrăză altă felă făcete, ka pasărea să nu
se înche în bładă mi nomolă.

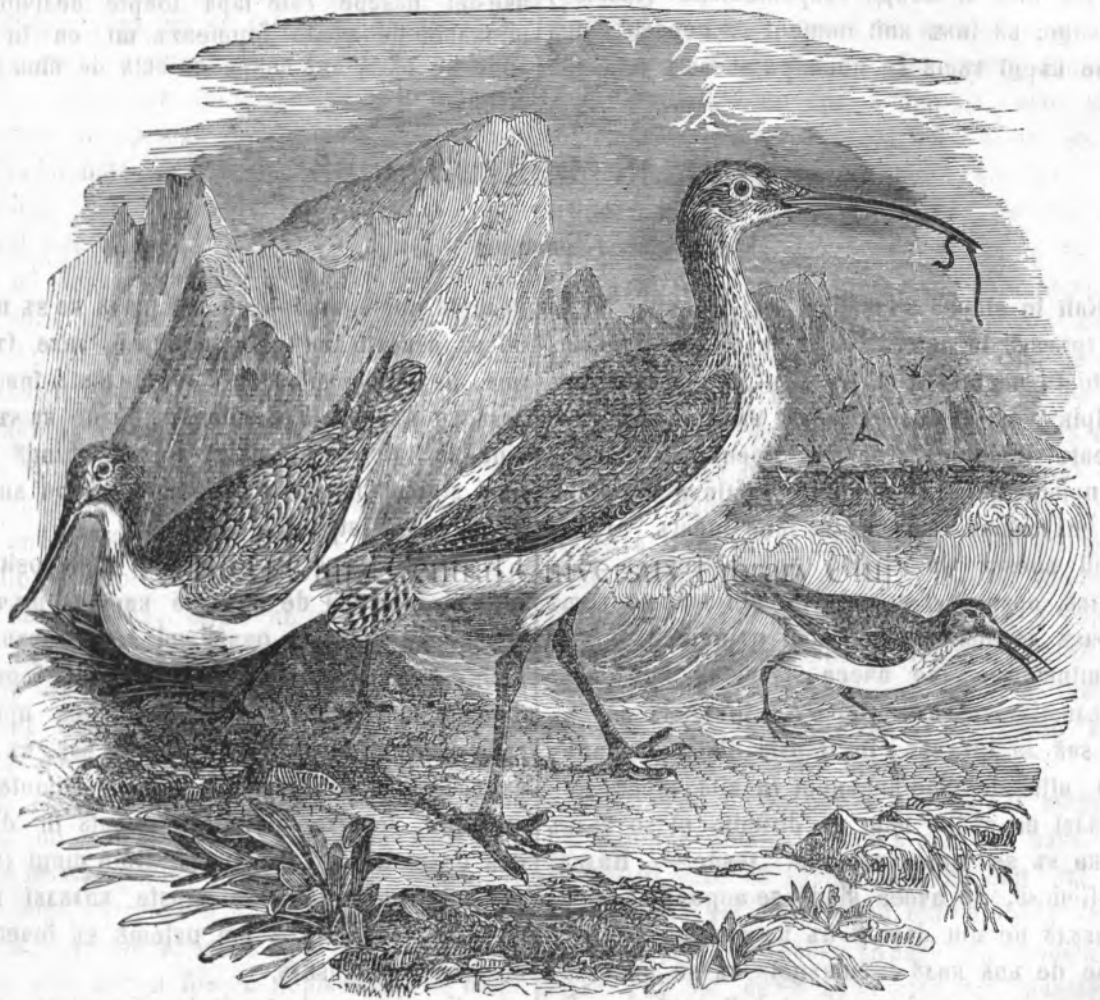
Dară бекацинеle proprii zise, aș ză čiockă
foarte zăngă, de doș să trei ori mai zăngă de
kîtă kăpă mi mai zăngă de kîtă nișioarele; ačestă
čiockă este kărvată čeva în sășă; zbele aș čiockă
la zășirșită kămă zăflată mi moale mi čiockă
la falka de josă čeva mai skăptă de kîtă la
ačeea de sășă; okii sîntă mară mi staă kămă în-
dărtă pe kăpă.

Între čenză beкацелорă mi a бекацинеорă
se deosebescă o mălțime de sude; poi însă
vomă pomeni nămai doș adekă:

I. Бекацина обичниці (*Scolopax rusticola*,
Waldschrenke) aș kăria kăpă seamănă čeva
cu kăpă zăni zăni; frăntea ei este čenzăie;
partea de d'îndărtă a kăpăli oakemă, cu niște
zărdă gălene. Pe venere arșioră se află
niște nete trianălare; dară kăpăle ei este
kămă grosolană, gîțăle ei e grosă, asemenea mi
kăpă, are o viață nouă (zămă nouă),
trăște în locărie păzpoase ale Europei dar
se găsește iară în toată Asia de la Siberia
pîntă la Japonă; zăte sîntă bładă mară mi a-
dîni nu se găsește. Бекацелe din Europa pleă
la încăzătă zăni zăi Oktombrie kătre sășă,

знеле трекъ мареа ши мергъ пінъ ла Африка пе kindъ алтеле iepnezъ in sâdлă Италиѣ; даръ kindъ iarna e дълче, се интинлă къ знеле бекаце рѣ-тінъ кіаръ ла пої iarna. Примъвара kindъ ин-чене сѣ се апате гючеї не кіннѣ, се апатъ ши бекаце in aerъ revenіндъ din кълъторіа лоръ де iarna. Адекъ еле инчене сѣ revie ла инче-пѣлă лънеї лѣ Martie ши in toate ачесте лънї тоїъ винъ in челе deosebite.

Бекаца нѣ своръ нічї odatъ преа иналѣ, инсѣ къ мѣлѣ абиліате (memtemгъ) ши енердіе. Се инвиртеше зѣрпіндъ интре арборї къ о mare арїѣ. Ла тиннлă импрезлѣреї секселоръ, мас-къл (бърѣцелѣ) се лъплъ знѣ къ алѣ, инсѣ чепрла лоръ нѣ е преа serioasъ; абїа 'ші рѣнѣ знѣ алѣа кіе-ва пене зѣрпіндъ даръ сїнѣ нѣ се варсѣ in чепрла лор (lomaї ка ла жърналістї). kindъ знѣ maskъл vede o femelъ, инчене

Бекацелѣ дъне малърїа (*Limosa melanura*.)

сѣ факъ знѣ sromotъ парїкъларъ къ гѣра, face къ коада о роатъ (ка кърканѣ ши сѣ инвї теunte импрецїсрлă сѣл (нѣ)къ жоакъ знѣ валсѣ) цїіндъ канъ in sâsъ. Femelа нѣ face кѣїѣ, чї пѣне оаѣле sale галѣене пѣтале (in нѣмѣрѣ де 4) интр'о гроапъ мїкѣ; пе зрїмъ ле клочеште 17 zile, атлнчї есѣ нѣїї. Даръ kindъ мѣма vede къ ачестѣ локъ нѣ рїнінітїѣ саѣ нѣ сігърѣ, атлнчї іеаѣ нѣїї знѣ дѣле алѣ ши ' пѣне ла знѣ алѣ

локъ. Къ toate ачестеа, мѣма ши татлă пѣрѣ-sesкѣ нѣїї лоръ инкѣ пінъ н'аѣ инченлѣ сѣ збоаре. Нѣтрїмїнтлă бекацелоръ este вермїї ши инсекте пе карѣ бекацелѣ ле кавѣ дїмїнеада ши сеара in локърї вълтоасе саѣ змѣде знѣде маї къ сеамѣ кренте о іарѣ скърлѣ. Аколо санѣ къ чїокъ пінъ kindъ аѣ гѣсїтѣ вр'знѣ верме саѣ ларѣѣ де караѣшї ши де алте инсекте.

Aucastъ бекацѣ сѣ sfїeunte fopte мѣлѣ де

frumosă și mai folositoare; dară fiindă komparacie între țigari și cală, negreșită că țigarișă perde. Noi n'avemă dreptate să desprecimă pe țigară, căci elă este așia de sursă. răsătoră, liniștită, mândrindă-se de puțină mîncare și de cea mai proastă; elă este atîtă de kpată în kits-î e frikă să pție nițioarele în poroiă ca să nă se mînjeară, și de și-lă maltratămă, totă are o simpatie pentru stîpînălă săă și lovălă săă, de aceea singură kpoaște kallea către kasă și se întoarce acolo. Are o vedere bună, o odoră foarte bună, o auzire de minune; kindă-lă inkărkimă neste măsăr. lasă kapălă și zăkilă în josă, dară totă traie mereă; în sfîrșită toate le răbdă. nămai ana țigăre pentru bună nă răbdă, de aceea trebbe dată țigarișăi apă limpede de bună. Sîntă țigarișăi chensii și de alte coloră, dară totă aă pe spinare o pată neagră ca o kărcă. Patria țigarișăi e Arabia unde sîntă și akimă cete de țigarișăi sylvatici (onagres). Lantele de țigarișăi e bună pentru ofikă, apoi și eskrementele (baliga) lăi sîntă bune de afumată la tseă nămită țigărească; dară din pellea sa se lăkrează în Orientă și felă de pelă nămită *Cuagrin*.

Katiră (Mullus) este și bastardă dînt'ănișă țigarișă și o ieapă, dară nă este în stare a prodăce nă. Mai stimăi sîntă aceia kari provină dînt'ănișă țigarișă și o ieapă de kită aceia ce provină dînt'ănișă kală și o țigarișă, căci sîntă mai mari și mai deapeni și stigră ca țigarișă, pe kindă cei d'ală doilea sîntă mai mici, mai slabi și stigră ca kai. Katiră este frikosă, neaskărtătoră, kapriciosă, în kită sîntă și kari nă voră să askăte de kită nămai de stîpînăi loră. Acestă animală are o calitate bună că îmblă n'în lovră foarte perikuloase pe marșinerele rinelor în mizlovălă grămeziloră de petre și nă alănekă. Patria loră este klimela kalde, dară ei răbdă și la friă. În Ispania karișăi (mai că seamă cei de partea femeiască) sîntă foarte la modă: oamenăi bogăi și nobilă-î întrevăingăază ca kai.— Sîntă și la noi în Romania karișăi.

Kămila se află mai că seamă în Asia, pe kindă în Afrika se răsescă dromandrișăi mai că seamă. Kămila este korabia năstiloră, zice Arabă că dreptă kăbintă, căci kămila este în

stare să rămie 3, 4, 5 zile fără mîncare și fără bățără, fiindă în toate zilele o kalde de 25—30 mile 12—15 nouăi), pătîndă pe spinare niște gresăi foarte mare, și îmblîndă între grămezi de nisă arzătoră. Kămila este și animală foarte askărtătoră, este învățată ca să se kălcă singură josă kindă voeste cineva să-lă inkărcă săă să-lă deskarăce. Nițioarele sale sîntă făcate întorkăi pentru klima în care trăeste adică pentru lovrăle nisinoase, căci pe nămintă grasă și kăisosă kămila alănekă și nă poate îmblă. De aceea kindă Arabă întănește pe drămă poroiă. este sîntă așterne pe drămă kovoare ca kămila să poată trece neste poroiă.— Kămila mănăkă foarte puțină. adică o mîncă de fînă, de zăci, de paie, de orză, de ovăză săă ce-va trestie; apă vea rădă, dară mătă de odată. apoi nătră hotărînd'ă ca să trăască în năstăi i-ă dată și șiă stomakă deosebită unde ana kare a bună'o, poate să rămie mătă timpă fără să se strice; apoi kindă-î e sete (în năstăle unde nă e apă) kămila skoate din stomakă ana bînd'ă inkă odată, prekămă skoate bovălă nătrevălă și-lă rămeșă. Lantele kămilei e foarte snipătosă și bună de bună, poate cine-va să se și îmbețe de dînsă. Kămilei-î plăce mătă, de aceea o karavană (ceată) de kămile merăce mai bine kindă kondăktorălă kîntă că fătălă kindă e inkărkăte neste măsăr, bate că kapălă pe ačela kare a inkărkă'o și se vaită tare.

Gazela, de mărimea șiă videlă mare, este de koloare roșie, oakenă șiă ală josă, kornele sale aă forma șiă S, okă șiă mari, negri, sîntă cei mai dăci okă dînt'ăi țăloră animaleloră, de aceea Arabă în poesia loră zică: „Ai okă dăci ca o gazelă;“ aceste animale trăescă în Siria, Arabia și nordă Afrika.—

Gazelele sîntă de mai mătă spece, unele mici ca kapra, alăle mari ca chervălă: toate trăescă în nordă Afrika și în Orientă (Persia și Arabia) în societăi (țărme); kornele loră sîntă drepte, n'ăă vără; fiindă că nițioarele loră dinainte sîntă mai scărte de kită cele din dără, de aceia se șiă pe mănăi mai șișoră de kită se pogoară la vale. Nițioarele loră sîntă șiă șiă, delikate, părălă scărte șiă mătă-sosă, șiă este roșioră, pe vără ală, aă doză

пангличе перге ла аміндоѡ латѡрїе. Парѡмѡлѡ *besoer* се гѡеште ла о спецѡ де газелѡ.

Черѡлѡ-ї плаче *singurătatea pѡdѡrїorѡ*, е foarte sѡicїosѡ, ѡпорѡ, аре нїште окї вѡнї, аsemenea мї одоареа мї азїреа foarte вѡнѡ. Пїнѡ нѡ есе дїн локѡлѡ сѡѡ ѡнде есте аскѡнсѡ вїн пѡдѡре, се сїтѡ де ѡїсрѡ импреѡїсрѡ сѡ вазѡ, дакт нѡ е вр'ѡнѡ incemїкѡ мї токмаї атѡнчї есе. Іеарна мї прїмѡвара нѡ беа, есте d'о sїре дѡлче мї пѡтемѡ а-лѡ вѡвѡца месне, мѡзїка-ї плаче мѡлѡ мї кїндѡ о аѡде, сѡѡ мї аскѡлтѡ.— Кїндѡ вїн тоате прїмѡверїе черѡлѡ-мї перде коарнеде сале, вїн тїмнѡлѡ аѡеста елѡ сѡѡ аскѡнсѡ п'арктї-арѡ фї рѡшїне кѡ-мї а пердѡлѡ подоаѡа са, дарт кѡрїудѡ-ї крѡскѡ алтеле маї марї мї маї срѡмоаѡе. Кїндѡ крѡскѡ сїнтѡ мої мї имѡракате кѡ о пелїцѡ, пе зрїтѡ пелїца се ѡсѡкѡ мї корнѡлѡ се фаче таре ка озѡлѡ.— Кїндѡ дої черѡї вїнїланесѡ о черѡлѡ, вїченѡ вїнѡре дїнмїї о лѡнѡтѡ сїнѡероаѡтѡ, кїте о датѡ нѡ се ласѡ пїнѡ нѡ се оѡоарѡ зѡлѡ пе алѡлѡ, алѡ датѡ рѡмїнѡ амїндої вїкѡркадї вїн коарнеде лорѡ пѡпѡїндѡ сѡ се деспартѡ, апої пе зрїтѡ вїнѡ лѡнїї мї-ї мѡпїнкѡ пе амїндої. Іеарна кїндѡ е черѡ еї се а-дѡнѡ мї стаѡ маї мѡлїї импреѡнѡ вїкѡлїзїндѡ-се кѡ сѡлїареа зѡлѡ пе алѡлѡ. Вара се нѡтрескѡ де еарѡлѡ, дартїеарна де кожї де копачї. Еї трѡскѡ мѡлїї ані.

Черѡа е маї мїкѡ де кїтѡ черѡлѡ мї п'аре коарне; аре патрѡ ѡїѡе (ка вака), фатѡ одатѡ пе апѡ нѡмаї зѡнѡ нѡїѡ, дѡне о сарѡїнѡ де онїѡ лѡнї; черѡлѡ вїмѡлѡ дѡне мѡмѡ-са каре лѡ вѡвацѡ а фѡї мї а се ферї де кїїнеде вїнѡторѡлѡї. Кїндѡ vede кѡ вїне вїнѡторѡлѡ, тандреѡа еї матернедѡ вїнѡкѡраїѡ вїн кїтѡ сїнгѡрѡ вїнѡтеазѡ кѡтре вїнѡторї, лѡсїндѡ нѡїѡлѡ еї тїмнѡ ка сѡ се а-скѡнѡлѡ.

Penulă есте пѡнѡнѡ ѡїрїе арктїче аѡеа че есте кѡмїла пѡнѡнѡ локѡїторїї клїмелорѡ кѡл-дѡроаѡе, адїкт зѡнѡ анїмалѡ каре сїнгѡрѡ есте вїн старе але вїндѡлѡ тоате трѡвїнѡдеде лорѡ.— Рѡнѡлѡ (партеа вѡрѡвѡеаскѡ мї партеа femeїаскѡ)

аѡ ла fie-каре дїн амїндоѡ коарнеде кїте патрѡ рамсрї: доѡ мепрїндѡ вїнѡте мї доѡ вїндѡрѡлѡ. Вїн тоѡї анії кадѡ. Е маї mare де кїтѡ черѡлѡ. Рѡнѡлѡ траѡе ла поверї вїн ѡїрїе акоперїте кѡ зѡнезї imense, мї вїн прѡлѡстїї гроѡаѡе, апої дѡне аѡеастѡ кале остенїоаре рѡнѡлѡ се мѡлїдѡ-меште кѡ о мїнѡ де мѡшкїѡ (lichen) че сѡлїп-нѡлѡ сѡѡ vїнѡ одатѡ вїн 24 де оре. Аша дарт рѡнѡлѡ есте зѡнѡ анїмалѡ domestїкѡ ла Јапонї; fie-каре аре кїте 2—3 саѡ ка мї ної вѡкѡрїїе де вачї. Рѡнѡлѡ сѡлѡатїкѡ трѡеште мѡлѡ, дарт чѡлѡ domestїкѡ трѡеште нѡмаї 12 ані, карнеа са е foarte вѡнѡ де мїнкаре.

Кѡпрїоара е маї мїкѡ де кїтѡ черѡлѡ, е пѡлѡкѡлѡ, ѡшоарѡ мї вїе ла vedepe. Се ѡїне вїн пѡдѡрїе де мѡнѡ ѡнде трѡеште вїн familie; татѡлѡ, мѡма мї нѡїї вїмѡлѡ импреѡнѡ, маї кѡ сеамѡ іеарна, коарнеде лорѡ кадѡ тоамна мї крѡскѡ іеарна ла локѡ; кѡпрїоара трѡеште пїнѡ ла 15 ані, прїмѡвара мѡпїнкѡ мѡгѡрї мї foї тїнере, карї о вїмѡлѡ вїн кїтѡ есе дїн пѡдѡрї, се аmes-текѡ кѡ вїтеле сателорѡ мї есте атѡнчї месне а о прїнде, дарт вара нѡ есе дїн пѡдѡрї де кїтѡ нѡмаї пѡнѡнѡ ка сѡ беа. Лѡнѡлѡ есте inomїкѡлѡ лорѡ чѡлѡ маї крѡдѡ; кїндѡ фѡѡе ласѡ зѡнѡ мї-росѡ пе дрѡмѡ, де аѡеа кїїнеде де вїнатѡ се ѡїне дѡне дїнса; дарт еа кїндѡ vede кїїнеде а-пронїїндѡ-се, фѡѡе, вїне вїнѡної, еарѡ фѡѡе мї се кѡлѡкѡ вїн кїтѡ амеѡеште пе кїїне, дарт вїнѡторѡлѡ мїїндѡ аѡеаста, вїчене а имїта гласѡлѡ пѡїлорѡ еї, атѡнчї се грѡеште мї вїне дѡне гласѡ мї есте прїнѡлѡ. Кѡпрїоара поате фї вѡвѡцатѡ, вїнѡтотѡ-ї рѡмїне пѡлѡчереа лїберѡлѡїї, вїкїлѡ вїнатѡ че скапѡ дїн касѡ мї фѡѡе вїн пѡдѡрї. Сїнтѡ вїн Еѡропа (s. e. ла Вїена) грѡдїнї ѡнде се ѡїнѡ кѡпрїоаре, дарт нѡ трѡѡе сѡ ле сперїе чїне-ва, кѡчї ал-мїнтредеа фѡгѡ кѡ атїѡа іѡѡеалѡ, кѡ поате сѡ лї се рѡлѡ мї пїчїоареле де пѡреѡїї грѡдїнїї. Кѡ-прїоара femelѡ дѡне 5 1/2 лѡнї фатѡ вїн тоате прїмѡвереле 2 пѡї (зѡлѡлѡ maskѡл, алѡлѡ feminin).

(Ва зрѡма.)

Комѡнїкаѡїнї сѡїентїфїче мїчї.

Semїнѡдеде каре се mїшкѡ дїн sїне. Сїнтѡ semїнѡде каре поартѡ вїн sїне ларѡеле (вермеле) insectelorѡ s. e. раниѡа. Spre а deskoperї аѡесте semїнѡде стрїкате, s'a pronѡсѡ зрѡлїоареле es-

perimente. А пѡне semїнѡде пе о тѡлїѡѡе де ферѡ вїкѡлїзїтѡ; атѡнчї кїндѡ сїнтѡ вермїтїї semїнѡде вїнѡїѡлѡ (дїн касѡа кѡлѡсрїї) мї semїнѡде дїн sїне вїчене сѡ се мїшче мї сѡ се лїмѡѡе пе тавїе.

Тїпѡрїтѡ вїн Тїпогрѡфїа Колеѡїѡлѡлѡ Sf. Sava.